
PROFESOR ANDRZEJ RAPACZ – 40 LAT PRACY NAUKOWEJ NA UNIWERSYTECIE EKONOMICZNYM WE WROCŁAWIU

Prof. dr hab. Andrzej Rapacz urodził się 26 października 1951 r. w Kamiennej Górze. Dzieciństwo i młodość spędził w Kaliszu, do którego przenieśli się jego rodzice i starszy brat. W tym mieście uczęszczał do szkoły podstawowej, a następnie do II Liceum Ogólnokształcącego im. Tadeusza Kościuszki. Po zdanej w 1969 r. maturze podjął studia w ówczesnej Wyższej Szkole Ekonomicznej (obecnie Uniwersytet Ekonomiczny) w Poznaniu. Po obronie w 1973 r. pracy magisterskiej pt. *Ocena poziomu obsługi ruchu turystycznego w Kołobrzegu* podjął na krótko pracę na stanowisku instruktora praktycznej nauki zawodu w Wojewódzkim Przedsiębiorstwie Handlu Spożywczego w Koszalinie. Oddział w Kołobrzegu, już w październiku tego roku bowiem otrzymał propozycję podjęcia studiów doktoranckich w Wyższej Szkole Ekonomicznej w Bratysławie. Po czterech latach, w 1977 r., uzyskał stopień doktora nauk ekonomicznych za pracę pt. *Ku skúmaniu problematiky kvality vybraných služieb v cestovnom ruchu*. Wiedza i pracowitość młodego naukowca została dostrzeżona w Jeleniej Górze, gdzie od początku lat 70. tworzono „szkołę turystyki”, najpierw w Filii Wyższej Szkoły Ekonomicznej, potem Akademii Ekonomicznej, następnie – po przekształceniu – Wydziału Gospodarki Regionalnej i Turystyki, a obecnie Wydziału Ekonomii, Zarządzania i Turystyki Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu. I tak Andrzej Rapacz związał się ze środowiskiem jeleniogórskiej nauki, wzbogacając jej dorobek. Od 1977 r. do dziś pracował najpierw jako adiunkt w Zakładzie Ekonomiki i Organizacji Turystyki, a potem samodzielny pracownik naukowy i kierownik (od 1993) Katedry Marketingu i Zarządzania Gospodarką Turystyczną (d. Katedra Ekonomiki i Organizacji Turystyki). W roku 1989 Andrzej Rapacz uzyskał stopień naukowy doktora habilitowanego za rozprawę pt. *System funkcjonowania terenowych przedsiębiorstw turystycznych*, w 1990 r. stanowisko docenta, w 1992 profesora nadzwyczajnego Akademii Ekonomicznej we Wrocławiu, a w grudniu 1998 r. na mocy

decyzji Prezydenta RP tytuł profesora nauk ekonomicznych. Od 2002 r. prof. dr hab. Andrzej Rapacz jest zatrudniony na stanowisku profesora zwyczajnego Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu. W latach 2001-2014 pracował jako profesor zwyczajny w Wyższej Szkole Ekonomii Turystyki i Nauk Społecznych w Kielcach. Czterdzieści lat pracy Profesora w Wydziale Ekonomii, Zarządzania i Turystyki Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu zaowocowało bogatym dorobkiem naukowym, dydaktyczno-wychowawczym i organizacyjnym. Na dorobek ten składają się cykle wykładów z ekonomiki handlu i usług, nauki o przedsiębiorstwie turystycznym, zarządzania turystyką w regionie, ekonomiki gastronomii, ponad 300 wypromowanych dyplomantów i magistrantów, książki, skrypty, monografie i artykuły, recenzje książek, rozpraw doktorskich i habilitacyjnych, referaty na konferencjach naukowych w kraju i za granicą, redakcja wydawnictw, organizacja konferencji, staże naukowe w Wyższej Szkole Ekonomicznej w Bratysławie, Uniwersytecie Guildford w Wielkiej Brytanii i Uniwersytecie Richmond w USA, ekspertyzy dla praktyki gospodarczej i wiele innych cennych inicjatyw na rzecz rozwoju gospodarki turystycznej w Kotlinie Jeleniogórskiej.

Prywatnie Pan Profesor to pasjonat zdrowego trybu życia i turystyki aktywnej, miłośnik medycyny niekonwencjonalnej, literatury faktu, opery i operetki oraz muzyki ludowej i tańca – na parkiecie zawsze wiedzie prym. Jest przykładem, jak można zarządzać czasem, łącząc wiele obowiązków zawodowych – intensywnie pracując i mądrze wypoczywając. Bardzo dużo podróżuje i zwiedza, o czym wspomina dr Maja Jedlińska:

„Moje podróże z Szefem... Było ich wiele – konferencje, wymiany międzynarodowe, wyjazdy na targi turystyczne do Berlina lub na wycieczki organizowane przez naszego superpilota Piotra Gryszela. Często wspominam naszą wspólną podróż do Burgas. Jechaliśmy z Pragi prawie dwadzieścia godzin, dość – delikatnie mówiąc – skromnym autobusem. Dwaj kierowcy nie robili wielu przerw, a prowadzili pojazd w klapkach typu japonki. Kontrolę w Belgradzie (trwała wojna) przespałam. Powrót z konferencji w Kołobrzegu. Szef prowadził, początek grudnia, deszcz, mgła, zapadający szybko zmrok. Mieliśmy wrażenie, że ta jazda nigdy się nie skończy. Wspólne zwiedzanie Expo w Hannoverze: poznawanie nowych technologii, znaczenia wody, zauroczenie pawilonem chorwackim – kraj leczący rany, a jednocześnie pokazujący piękno przyrody i młodość. Zwiedzanie urokliwej Kopenhagi – cudownie spokojna stolica. Zdobywanie Alp u zbiegu trzech granic (mamy fajne zdjęcia). Jedzenie knedlików (też udokumentowane) w klimatycznej praskiej restauracji. To dobre dla mnie wspomnienia...”

Aktywność organizacyjna

Profesor Andrzej Rapacz pełni od 1 września 1993 r. funkcję kierownika Katedry Marketingu i Zarządzania Gospodarką Turystyczną, w której zatrudnionych jest obecnie 9 osób. Od wielu lat jest współorganizatorem krajowych i międzynarodowych

dowych cyklicznych konferencji organizowanych przez Katedrę Marketingu i Zarządzania Gospodarką Turystyczną. Pełni funkcję przewodniczącego Wydziałowej Komisji ds. Nauki i Rozwoju Kadr. Jest również redaktorem zeszytów naukowych – Prace Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu, seria *Gospodarka turystyczna w regionie*. Kierował wieloma projektami badawczymi finansowanymi ze środków Komitetu Badań Naukowych, Narodowego Centrum Nauki, programów pomocowych UE.

Był wielokrotnie wyróżniany nagrodą Rektora Akademii Ekonomicznej (a potem Uniwersytetu Ekonomicznego) we Wrocławiu za osiągnięcia w pracy naukowo-badawczej i dydaktycznej. W roku 1985 otrzymał Srebrną Odznakę Przewodniczącego Głównego Komitetu Turystyki Zasłużony Działacz Turystyki, w 1990 r. nagrodę Ministra Edukacji Narodowej z tytułu osiągnięć naukowych, a w 1994 Złoty Krzyż Zasługi.

Od wielu lat prowadzi współpracę naukową z Uniwersytetem Mateja Bela w Bańskiej Bystrzycy (Republika Słowacka), Uniwersytetem Śląskim w Karwinie (Republika Czeska), Uniwersytetem w Preszowie (Republika Słowacka), Instytutem Turystyki w Burgas (Bułgaria), Wydziałem Ekonomicznym Uniwersytetu Technicznego w Libercu (Republika Czeska) oraz placówkami zajmującymi się problematyką gospodarki turystycznej, zarządzania i marketingu w turystyce. Współpraca ta owocuje wspólnymi projektami badawczymi i publikacjami naukowymi, a także służy prezentacji referatów na organizowanych przez te uczelnie konferencjach naukowych. Na przestrzeni lat odbył liczne staże zagraniczne (m.in. Wyższa Szkoła Ekonomiczna w Bratysławie, Wydział Ekonomiki Usług i Turystyki w Bańskiej Bystrzycy, uniwersytety w Guildford czy w Richmond).

Profesor jest ponadto członkiem stowarzyszeń naukowych: Stowarzyszenia Ekspertów Turystyki, Oddziału Jeleniogórskiego Polskiego Zrzeszenia Hoteli, Sekcji Sudeckiej Komitetu Zagospodarowania Ziem Górskich Polskiej Akademii Nauk, Komitetu Zagospodarowania Ziem Górskich Polskiej Akademii Nauk, a także członkiem rady programowej czasopisma „Ekonomická revue cestovného ruchu” oraz rady naukowej wydawnictwa Knižnica Cestovného Ruchu.

Kierunki zainteresowań naukowo-badawczych

- konsumpcja dóbr i usług turystycznych, ze szczególnym uwzględnieniem zmian w jej strukturze oraz układów przestrzennych,
- problematyka jakości usług w turystyce,
- marketing w turystyce,
- zarządzanie turystyką i jej podmiotami w regionach turystycznych,
- procesy integracji i współpracy transgranicznej w turystyce.

Współpraca z praktyką gospodarczą

Warto również wspomnieć o zasługach Profesora Andrzeja Rapacza dla rozwoju współpracy nauki z gospodarką, sektorem rządowym i samorządowym. Pierwsze

ekspertyzy na rzecz podmiotów gospodarki turystycznej Profesor wykonywał już w latach 80. XX w., współpracując m.in. z Głównym Komitetem Turystyki w Warszawie, Biurem Turystyki i Handlu OZGT PTTK w Jeleniej Górze oraz Zakładem Ekspertyz Gospodarczych PETEX w Warszawie. W latach 90. XX w. związany był z Ośrodkiem Badań Naukowych i Usług „Economicus” w Jeleniej Górze i Jeleniogórskim Biurem Planowania Przestrzennego i Projektowania. Współpracował także z Urzędem Kultury Fizycznej i Turystyki w Warszawie, Polską Agencją Rozwoju Turystyki SA w Warszawie oraz Urzędem Wojewódzkim w Jeleniej Górze. W tym czasie zintensyfikował działalność coachingową, prowadząc liczne szkolenia i warsztaty dla przedstawicieli samorządów lokalnych oraz przedsiębiorstw turystycznych, poświęcone m.in. problematyce marketingu w turystyce, jakości usług turystycznych, opracowywania i wdrażania strategii rozwoju regionów turystycznych. Jest autorem i współautorem strategii rozwoju turystyki, m.in. województwa jeleniogórskiego, powiatu jeleniogórskiego i miasta Jeleniej Góry oraz miasta Zgorzelca.

W ostatnim czasie zaangażował się w rozwój klastra turystycznego, uznając go za jeden z kluczowych czynników rozwoju gospodarki regionalnej. Reprezentując Wydział Ekonomii, Zarządzania i Turystyki UE we Wrocławiu, znalazł się w gronie inicjatorów założonego w roku 2014 Karkonosko-Izerskiego Klastra Turystycznego.

W 2016 r. Urząd Miejski Wrocławia zaprosił do konsultacji nad nowo tworzoną strategią rozwoju turystyki przedstawicieli głównych ośrodków badawczo-naukowych miasta, wśród których był również Profesor Andrzej Rapacz. Swoimi celnymi uwagami wzbogacił opracowaną diagnozę stanu gospodarki turystycznej we Wrocławiu. Profesor Andrzej Rapacz ceniony jest szczególnie za ekspertyzy i oceny stanu funkcjonowania podmiotów gospodarki turystycznej, studia wykonalności przedsięwzięć gospodarczych w turystyce oraz strategię i programy rozwoju.

Dorobek naukowy

Profesor Andrzej Rapacz należy do najlepszych specjalistów z zakresu ekonomiki i zarządzania gospodarką turystyczną w Polsce. Jego bogaty dorobek naukowy obejmuje 210 pozycji (w tym 51 w językach obcych). Jest autorem lub współautorem 16 książek i podręczników, autorem rozdziałów w 47 monografiach i autorem 147 artykułów naukowych opublikowanych w kraju i za granicą. Jego prace z zakresu turystyki należą do najbardziej cenionych, o czym świadczy liczba cytowań. W tym zakresie Jego parametry bibliometryczne to: według bazy BazEkon h-indeks 6, liczba cytowań 243; według bazy Google Scholar liczba cytowań 422.

W dorobku Profesora znajdują się publikacje cieszące się niesłabnącym od lat zainteresowaniem czytelników. Należy tu wymienić przede wszystkim *Przedsiębiorstwo turystyczne. Podstawy i zasady działania*, wydaną przez WN PWN w 1994 r., *Zarządzanie turystyką i jej podmiotami w miejscowości i regionie* napisaną wspólnie z prof. A. Kornakiem i opublikowaną przez Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej we Wrocławiu w 2001 r. oraz *Przedsiębiorstwo turystyczne*, wydaną przez Difin w 2007 r., której Profesor A. Rapacz jest współautorem i redaktorem naukowym.

Praca naukowa Profesora koncentrowała się na kilku problemach badawczych, takich jak: konsumpcja dóbr i usług turystycznych, zarządzanie turystyką i jej podmiotami w regionie, jakość usług turystycznych, marketing w turystyce, procesy integracji i współpracy w turystyce, a w ostatnich latach Profesor skupiał uwagę na działalności innowacyjnej i zrównoważonym rozwoju turystyki. Należy zaznaczyć, że Profesor Andrzej Rapacz jest redaktorem pojawiających się cyklicznie zeszytów naukowych pt. *Gospodarka turystyczna w regionie*.

Prace naukowe wynikające z badań nad problemem konsumpcji dóbr i usług turystycznych powstawały w całym czterdziestoletnim okresie prowadzenia działalności naukowo-badawczej Profesora. Dla przykładu warto wymienić kilka artykułów z tego zakresu:

- *Konsumpcja i rynek usług turystycznych ze szczególnym uwzględnieniem układów przestrzennych*, Problemy Turystyki 1981, nr 3;
- *Wirtualizacja i prosumpcja – innowacyjne trendy w konsumpcji turystycznej i ich wpływ na strategie dystrybucji podmiotów organizacji i pośrednictwa w turystyce*, Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego 2016, nr 1 (33);
- *Popyt na usługi spa & wellness i możliwości jego zaspokojenia na przykładzie Dolnego Śląska*, Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego 2012, nr 84.

Efektom zainteresowań w obszarze zarządzania turystyką i jej podmiotami w regionie są monografie i obszerny zbiór artykułów. Należy wspomnieć o książce *Strategia kształtowania produktu turystycznego regionu sudeckiego*, wydanej przez wydawnictwo Akademii Ekonomicznej we Wrocławiu w 1997 r., i wspominaną już pozycję *Zarządzanie turystyką i jej podmiotami w miejscowości i regionie* z 2001 r.

Prowadzenie badań naukowych skoncentrowanych na jakości usług turystycznych zaowocowało publikacjami, z których należy wymienić:

- *Jakość usług turystycznych a rozwój turystyki*, Prace Naukowe Akademii Ekonomicznej we Wrocławiu 1991, nr 573;
- *Probleme des Qualitätstourismus im polnischen Teil der Euroregion Neißة*, Heft Spektrum Freizeit im Baltmannsweiler 1997, nr 3;
- *Znaczenie jakości dla kształtowania markowych produktów turystycznych*, [w:] A. Panasiuk (red.), *Markowe produkty turystyczne*, Fundacja na rzecz Uniwersytetu Szczecińskiego, Szczecin 2004.

Profesor wiele publikacji poświęcił zagadnieniom marketingu w turystyce; dla przykładu można wymienić:

- *Wykorzystanie narzędzi marketingu bezpośredniego przejawem działalności innowacyjnej biur podróży*, [w:] A. Rapacz (red.), *Innowacyjność w gospodarce*, Prace Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu, Gospodarka a Środowisko, nr 8, Wrocław 2008;
- *Zasady zarządzania kompleksowym produktem turystycznym*, [w:] Z. Młynarczyk, A. Zajadacz (red.), *Uwarunkowania i plany rozwoju turystyki*, Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Adama Mickiewicza w Poznaniu, Poznań 2009;

- *Implementation of Relationship Marketing Concept in Polish Travel Offices*, [w:] *New Trends in Marketing*, Technical University of Liberec, Regional Club of the Czech Marketing Association, Liberec 2006.

Innym obszarem pracy badawczej jest proces integracji i współpraca w turystyce, które zaowocowały monografią pod redakcją Profesora pt. *Współpraca i integracja w turystyce w euroregionie Nysa w perspektywie członkostwa w Unii Europejskiej*, opublikowaną przez Wydawnictwo Naukowe Akademii Ekonomicznej we Wrocławiu w 2004 r., a także artykułami, m.in.:

- *Kooperacja horyzontalna i franchising – formy współpracy jednostek gospodarki turystycznej*, Prace Naukowe Akademii Ekonomicznej we Wrocławiu 1994, nr 687;
- *Struktury sieciowe w turystyce i możliwości ich rozwoju w Kotlinie Jeleniogórskiej*, [w:] Z. Młynarczyk, A. Zajadacz (red.), *Uwarunkowania i plany rozwoju turystyki*, Seria Turystyka i Rekreacja, Studia i Prace, nr 16, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Poznań 2015;
- *Rola klastrów w kształtowaniu struktury i jakości produktu turystycznego regionu*, *Gospodarka a Środowisko*, nr 10: *Rola innowacji w budowaniu konkurencyjności regionów i przedsiębiorstw*, Prace Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu 2008, nr 29.

W ostatnich latach dorobek Profesora koncentruje się na działalności innowacyjnej i zrównoważonym rozwoju regionów turystycznych, o czym świadczą artykuły:

- *Koncepcja rozwoju zrównoważonego w świadomości i praktycznych działaniach mieszkańców gmin turystycznych* (współautor), *Problemy Ekologii*, nr 5, Warszawa 2009;
- *The Concept of Smart Hotels as an Innovation on the Hospitality Industry Market-Case Study of PURO Hotel in Wrocław*, *Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego* 2016, vol. 36, nr 4.

Książki, podręczniki i skrypty

1. [1988] *System funkcjonowania terenowych przedsiębiorstw turystycznych*, Seria: Monografie i opracowania, nr 50, Prace Naukowe Akademii Ekonomicznej we Wrocławiu, nr 450, s. 223.
2. [1993] *Podstawy ekonomiki przedsiębiorstwa turystycznego*, Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej we Wrocławiu, (skrypt), s. 273.
3. [1994] *Przedsiębiorstwo turystyczne. Podstawy i zasady działania*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa, s. 243.
4. [1997] *Strategia kształtowania produktu turystycznego regionu sudeckiego*, (red.) A. Rapacz, Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej we Wrocławiu, Wrocław, s. 273.
5. [1998] *Uwarunkowania i możliwości rozwoju turystyki przyjazdowej w wybranych gminach Środkowego Nadodrza*, Wydawnictwo Jaremen, Jelenia Góra, s. 76.

6. [1998] *Przedsiębiorstwo turystyczne na rynku*, (red.) A. Rapacz, Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej we Wrocławiu, Wrocław, s. 272.
7. [2001] *Przedsiębiorstwo turystyczne w gospodarce rynkowej*, (red.) A. Rapacz, Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej we Wrocławiu, Wrocław, s. 284.
8. [2001] Kornak A., Rapacz, A. *Zarządzanie turystyką i jej podmiotami w miejscowości i regionie*, Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej we Wrocławiu, Wrocław, s. 229.
9. [2004] *Współpraca i integracja w turystyce w euroregionie Nysa w perspektywie członkostwa w Unii Europejskiej*, A. Rapacz (red.), Wydawnictwo Naukowe Akademii Ekonomicznej we Wrocławiu, Wrocław, s. 285.
10. [2006] *Gospodarka turystyczna w regionie. Przedsiębiorstwo. Samorząd. Współpraca*, A. Rapacz (red.), Wydawnictwo Wyższej Szkoły Zarządzania Gospodarką Regionalną i Turystyki w Kielcach, s. 421.
11. [2007] *Przedsiębiorstwo turystyczne*, A. Rapacz (red.), Wydawnictwo Difin, Warszawa, s. 280.
12. [2007] *Gospodarka turystyczna w regionie. Wybrane zagadnienia jej funkcjonowania*, Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej we Wrocławiu, Jaremen Press, Jelenia Góra, s. 388.
13. [2008] *Gospodarka a Środowisko*, nr 8: *Innowacyjność w gospodarce*, A. Rapacz (red.), Prace Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu, nr (2) 1202, s. 292.
14. [2008] *Gospodarka a środowisko*, nr 10: *Rola innowacji w budowaniu konkurencyjności regionów i przedsiębiorstw*, A. Rapacz (red.), Prace Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu, nr 29, s. 192.
15. [2009] *Gospodarka turystyczna w regionie. Wybrane zagadnienia jej funkcjonowania*, A. Rapacz (red.), Wydawnictwo AD REM, Jelenia Góra, s. 130.
16. [2009] *Gospodarka turystyczna w regionie. Przedsiębiorstwo. Samorząd. Współpraca*, A. Rapacz (red.), Prace Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu, nr 50, s. 323.

Udział w monografiach – wybrane pozycje

1. [1986] *Handel detaliczny i usługi*, [w:] A. Ginsbert-Gebert (red.), *Diagnoza stanu rozwoju społeczno-gospodarczego województwa jeleniogórskiego*, Seria: Monografie i opracowania, nr 39, Wrocław, Prace Naukowe Akademii Ekonomicznej we Wrocławiu, nr 363.
2. [1999] *Jakość sposobem konkurencji przedsiębiorstw i regionów turystycznych*, [w:] G. Gołembski (red.), *Rozwój usług turystycznych u progu XXI wieku*, Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej w Poznaniu, Poznań.
3. [2003] *Współpraca transgraniczna na przykładzie Euroregionu Neisse-Nisa-Nysa*, [w:] J. Jędrzejczyk, W. Mynarski (red.), *Turystyka w Polsce w warunkach in-*

- tegracji europejskiej i globalizacji rynku światowego*, Wydawnictwo Akademii Wychowania Fizycznego w Katowicach, Katowice.
4. [2004] *Rola samorządu terytorialnego w rozwoju lokalnych i regionalnych ośrodków informacji turystycznej*, [w:] *Rola i zadania samorządu terytorialnego w rozwoju gospodarki turystycznej*, (red.) R. Gałecki, Mazowiecka Wyższa Szkoła Humanistyczno-Pedagogiczna w Łowiczu, Łowicz.
  5. [2004] *Znaczenie przywództwa w procesie kształtowania jakości produktu turystycznego*, [w:] (red.) G. Gołębski, I. Jędrzejczyk, A. Rapacz, S. Wodejko, J. Zdebski, *Kształtowanie jakości produktu turystycznego regionu z zachowaniem rozwoju zrównoważonego*, Instytut Turystyki, Warszawa.
  6. [2005] *Rola samorządu lokalnego w pobudzaniu przedsiębiorczości w turystyce*, [w:] A. Panasiuk (red.), *Polityka turystyczna*, Fundacja na rzecz Uniwersytetu Szczecińskiego, Szczecin.
  7. [2007] *Rola samorządu gminnego w realizacji przedsięwzięć inwestycyjnych w turystyce*, [w:] A. Rapacz (red.), *Gospodarka turystyczna w regionie. Wybrane zagadnienia jej funkcjonowania*, Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej we Wrocławiu, Jaremen Press-Jelenia Góra, Jelenia Góra.
  8. [2008] *Wykorzystanie narzędzi marketingu bezpośredniego przejawem działalności innowacyjnej biur podróży*, [w:] A. Rapacz (red.), *Gospodarka a Środowisko*, nr 8: *Innowacyjność w gospodarce*, Prace Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu nr (2) 1202.
  9. [2008] *Rola klastrów w kształtowaniu struktury i jakości produktu turystycznego regionu*, [w:] A. Rapacz (red.), *Gospodarka a Środowisko*, nr 10: *Rola innowacji w budowaniu konkurencyjności regionów i przedsiębiorstw*, Prace Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu, nr 29.
  10. [2009] *Zasady zarządzania kompleksowym produktem turystycznym*, [w:] Z. Młynarczyk, A. Zajadacz (red.), *Uwarunkowania i plany rozwoju turystyki*, t. III: *Walory i atrakcje turystyczne. Potencjał turystyczny. Plany rozwoju turystyki*, Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Adama Mickiewicza w Poznaniu, Poznań.
  11. [2010] *Tourism cluster as the new form of tourism destination cooperation* (współautor), [w:] R. Šrefko, M. Frankowský, P. Adamišin (red.), *Management 2010. Knowledge and management in times of crisis and ensuing development*, Prešovska univerzita v Prešove, Prešov.
  12. [2011] *Samorząd terytorialny szczebla gminnego a realizacja koncepcji turystyki zrównoważonej* (współautor), [w:] E. Dziędzic (red.), *Turystyka wobec nowych zjawisk w gospodarce światowej*, Oficyna Wydawnicza SGH, Warszawa.
  13. [2013] *Wybrane aspekty turystyki społecznej w Polsce i Republice Czeskiej. Analiza komparatystyczna* (współautor), [w:] R. Palusiński (red.), *Współczesne uwarunkowania i problemy rozwoju turystyki*, Instytut Geografii i Gospodarki Przestrzennej Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie, Kraków.
  14. [2014] *Oferta usług spa & wellness przejawem aktywności innowacyjnej hoteli Dolnego Śląska* (współautor), [w:] A. Niezgoda, G. Gołębski (red.), *Turystyka*

wobec zmian współczesnego świata. *Zmiany, bariery, innowacje*, Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego w Poznaniu, Poznań.

15. [2016] *Struktury sieciowe w turystyce i możliwości ich rozwoju w Kotlinie Jeleniogórskiej*, [w:] A. Zajadacz (red.), *Turystyka i Rekreacja*, Studia i Prace, nr 16, t. XVI: *Spoleczno-ekonomiczne problemy turystyki*, Bogucki Wydawnictwo Naukowe, Poznań.

Artykuły naukowe – wybrane pozycje

1. [1976] *Miesto cestovného ruchu vo sfere služieb*, Ekonomická revue cestovného ruchu, nr 1, Bratislava.
2. [1978] *Vplyv vybraných činiteľov na úroveň služieb cestovného ruchu*, Ekonomická revue cestovného ruchu, nr 4, Bratislava.
3. [1980] *Vzťah cestovného ruchu a socialistického spôsobu života*, Cestovný ruch ako činiteľ medzinarodnej spolupráce, Banská Bystrica.
4. [1981] *Możliwości doskonalenia procesu dydaktycznego na specjalizacji ekonomika i organizacja turystyki w Jeleniogórskiej Filii AE im. O. Langego we Wrocławiu* (współautor), Prace Naukowe Akademii Ekonomicznej we Wrocławiu, nr 174.
5. [1981] *Konsumpcja i rynek usług turystycznych ze szczególnym uwzględnieniem układów przestrzennych*, Problemy Turystyki, nr 3.
6. [1982] *Obszary koncentracji popytu na dobra turystyczne w Polsce*, Prace Naukowe Akademii Ekonomicznej we Wrocławiu, nr 210.
7. [1983] *Warunki realizacji potrzeb turystów zagranicznych w jednostkach gospodarki turystycznej województwa jeleniogórskiego*, Prace Karkonoskiego Towarzystwa Naukowego, nr 33, Jelenia Góra.
8. [1983] *Nové zásady organizácie a riadenia cestovného ruchu v Poľsku*, Ekonomická revue cestovného ruchu, nr 4, Banská Bystrica.
9. [1984] *Układ podmiotowy gospodarki turystycznej w warunkach reformy gospodarczej*, Prace Karkonoskiego Towarzystwa Naukowego, nr 34, Jelenia Góra.
10. [1985] *Predposylki dalniejszego rassyrenija i differencirovanija ofert turistskich predprijatii w Polsce*, Kaczestwo i intensyfikacja na mezdunarodnija turizm, Warn.
12. [1986] *Niektoré aspekty činnosti krajských podnikov cestovného ruchu v Poľsku*, Ekonomická revue cestovného ruchu, nr 2, Banská Bystrica.
13. [1987] *Úžitie devizovo-návratného úveru pri vystavbe hotelov v Poľsku*, Ekonomická revue cestovného ruchu, nr 1, Banská Bystrica.
14. [1988] *Oferta usługowa państwowych terenowych przedsiębiorstw turystycznych, uwarunkowania jej tworzenia i realizacji*, Prace Naukowe Akademii Ekonomicznej we Wrocławiu, nr 403.
15. [1989] *Pieniężno-kredytowe instrumenty regulacji procesów gospodarczych w terenowych przedsiębiorstwach turystycznych*, Prace Naukowe Akademii Ekonomicznej we Wrocławiu, nr 468, s. 49-63.

16. [1989] *ObszczestwЕННО-ekonomiczeskije opredeliteli kaczestwa uslug okazywajemych mestnymi turisticzeskimi predpriatiami*, Comsumption and the Quality of Products of Common Use, Kraków.
17. [1989] *Ekonomické a organizačno-právne možnosti rozvoja cestovného ruchu obyvateľov miest v podmienkách hospodárskej reformy v PĽR*, Koncepcja a tvorba sfery zotawenia a rekreacie obyvateľov miest, Praga ČSVTS, s. 282-286.
18. [1990] *Mesto meždunarodnogo turizma w predloženi i ekonomiczeskich rezulatach turisticzeskich predpriatii Niżnej Silezii*, Zeszyt Instytutu Gospodarki Narodowej, Warna.
19. [1991] *Jakość usług turystycznych a rozwój turystyki*, Prace Naukowe Akademii Ekonomicznej we Wrocławiu, nr 57
20. [1991] *Nowyje zadaczi i wozmożnosti ekonomiczeskich wuzow w obuczenii kadrow dla turisticzeskogo choziajstwa*, Prace Naukowe Akademii Ekonomicznej we Wrocławiu, nr 601.
21. [1992] *Nowe tendencje i zjawiska w gospodarce turystycznej u progu tworzenia ładu ekonomicznego w Polsce*, Prace Naukowe Akademii Ekonomicznej we Wrocławiu, nr 639.
22. [1994] *Výchova kvalifikovaných pracovníkov pre cestovný ruch*, Ekonomická revue cestovného ruchu, nr 4, Banská Bystrica.
23. [1995] *Umstrukturierung der Tourismuswirtschaft im polnischen Teil der Euroregion „Neiße“* (współautor), Zeszyty Naukowe Zittau/Görlitz.
24. [1995] *Kwalita služieb v súčasnom hotelierstve*, Ekonomická revue cestovného ruchu, nr 4, Banská Bystrica.
25. [1996] *Podstawy skutecznego zarządzania zakładem hotelarskim*, Prace Naukowe Akademii Ekonomicznej we Wrocławiu, nr 715.
26. [1996] *Development Guidelines of Tourism in Western Sudety*, Polish Market, nr 1, September, Warszawa, ss. 34-36.
27. [1996] *Problemy turystyki w Euroregionie Nysa*, Materiały Wyższej Szkoły Techniki, Gospodarki i Polityki Społecznej, Zittau/Görlitz.
28. [1997] *Strategia rozwoju turystyki w województwie jeleniogórskim – założenia, cele, programy*, Prace Naukowe Akademii Ekonomicznej we Wrocławiu, nr 770.
29. [1997] *Probleme des Qualitätstourismus im polnischen Teil der Euroregion Neiße*, Heft Spektrum Freizeit im Baltmannsweiler, nr 3.
30. [1998] *Zabezpečowanie jakości usług cestovného ruchu v Poľsku*, [w:] Zbornik – Kwalita strategický faktor rozvoja cestovného ruchu, Dom Techniky ZSVTŠ, Banská Bystrica.
31. [1998] *Kwalita služieb na trhu cestovného ruchu v Poľsku*, Ekonomická revue cestovného ruchu, nr 3, Banská Bystrica.
32. [1998] *Podstawy informacyjne i metodologiczne badań dotyczących rozwoju turystyki i infrastruktury turystycznej w regionach*, Problemy Turystyki, nr 3-4.
33. [1999] *Service Quality in the Tourist Industry and Methods of securing it*, Argumenta Oeconomica, nr 2 (8).

34. [2000] *Rola lokalnych ośrodków informacji i promocji turystycznej w rozwoju turystyki*, Prace Naukowe Akademii Ekonomicznej we Wrocławiu, nr 878.
35. [2001] *Możliwości oceny atrakcyjności inwestycyjnej obszarów turystycznych (aspekty metodologiczne)*, Zeszyty Naukowe Zachodniopomorskiej Szkoły Businessu – Instytutu Kształcenia Managerów, nr 4.
36. [2001] *Vonkajšie nástroje zdokonaľovania kvality služieb v poľskom hotelierstve*, [w:] *Stratégie rozvoja cestovného ruchu v krajinách strednej Európy*, Poprad.
37. [2001] *Parki wodne elementem wzbogacającym ofertę turystyczną obszaru*, Prace Naukowe Akademii Ekonomicznej we Wrocławiu, nr 921.
38. [2002] *Význam Euroregionu Neisse-Nisa-Nysa pre rozvoj cezhraničnej spolupráce v cestovnom ruchu*, Acta Oeconomica, nr 1.
39. [2002] *Rola regionalnych i lokalnych organizacji turystycznych w kształtowaniu produktu turystycznego*, Liberec, Prace Naukowe Akademickiego Centrum Koordynacyjnego w Euroregionie Nysa w Libercu, nr VIII.
40. [2002] *Kategoryzacja obiektów hotelarskich i postępowanie w sprawie nadawania uprawnień przewodnikom i pilotom wycieczek w świetle ustawy o usługach turystycznych*, Prace Naukowe Akademii Ekonomicznej we Wrocławiu, nr 967.
41. [2003] *Experiences in Marketing and Management Based on the Example of Hotels Situated in Lower Silesia Poland* (współautor), *Časopis za teoriju i praksu hoteljerstva*, Hotellink, Godina 1.
42. [2004] *Predpoklady zvyšovania konkurencieschopnosti ponuky Poľska ako cieľovej krajiny na trhu cestovného ruchu po vstupe do Európskej únie*, Acta Oeconomica, nr 17.
43. [2004] *Uwarunkowania i możliwości rozwoju turystyki kongresowej we Wrocławiu*, Prace Naukowe Akademii Ekonomicznej we Wrocławiu, nr 1043.
44. [2004] *Zvyšovanie konkurencieschopnosti ponuky Poľska na európskom trhu cestovného ruchu*, Ekonomická revue cestovného ruchu, nr 2, Banská Bystrica.
45. [2005] *Współpraca sektora publicznego i sektora prywatnego w miejscowościach i regionach turystycznych*, Prace Naukowe Akademii Ekonomicznej we Wrocławiu, nr 1074.
46. [2006] *The Development of on – Line Advertising in Poland* (współautor), [w:] *New Trends in Marketing*, Technical University of Liberec, Regional Club of the Czech Marketing Association, Liberec.
47. [2006] *Vedeckovýskumná a pedagogická činnosť v cestovnom ruchu na Ekonomickej univerzite vo Wroclawe a jej perspektívy*, Univerzita Mateja Bela, Acta oeconomica, nr 19, Banska Bystrica.
48. [2006] *Incoming – Tourismus aus Deutschland und Siene Bedeutung für die Wirtschaft und den Tourismusmarkt in Polen*, Akademické Centrum Koordynacyjne Euroregionu Nysa, Prace Naukowe, nr XII, Liberec–Zittau–Jelenia Góra.
49. [2007] *Changes and Tendencies at the Market of Hotel Service in Poland*, Hotellink, nr 9-10, Beograd, s. 761-768.

50. [2008] *Gastronomia regionalna elementem wzbogacającym ofertę turystyczną Euroregionu Neisse–Nisa–Nysa*, Rocznik Naukowy Wyższej Szkoły Turystyki i Rekreacji w Warszawie, nr 7, Warszawa.
51. [2008] *Udział mieszkańców w realizacji idei zrównoważonego rozwoju w gminach turystycznych*, [w:] G. Gołembski (red.), *Turystyka jako czynnik wzrostu konkurencyjności regionów w dobie globalizacji*, Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej w Poznaniu, Poznań.
52. [2008] *Kształtowanie skutecznej motywacji pracowniczej w hotelarstwie na przykładzie hotelu Hilton Sheffield*, Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego, nr 496, Ekonomiczne Problemy Usług, nr 19, Szczecin.
53. [2008] *Application of Relationship Tools by Travel Offices In Poland* (współautor), [w:] R. Štefko, M. Frankovský (eds.), *Management in Times of Global Change and Uncertainty*, University of Prešov, Prešov.
54. [2009] *Integrated CRM Class Systems In Practical Functioning of Travel Offices in Poland* (współautor), The University of Szczecin, Scientific Journal, nr 527, Service Management, vol. 4, Szczecin.
55. [2009] *Internet advertisement of travel agencies offers* (współautor), The University of Szczecin Scientific Journal, Service Management, vol. 5, Szczecin.
56. [2009] *The application of sustainable development principles in practical functioning of hotel establishments in Poland based on the example of Lower Silesia region* (współautor), [w:] *Sustainable Tourism within High Risk areas of environmental crisis*, University of Messina, Messina 2009, płyta CDIISBN 978-88-96116-20-3.
57. [2009] *Application of customer service phone systems in the functioning of travel agencies* (współautor), Management, vol. 13, nr 1, University of Zielona Góra, Zielona Góra.
58. [2010] *Umiejętności menedżerskie lekarzy w zakładach lecznictwa uzdrowiskowego* (współautor), [w:] I. Rudawska, E. Urbańczyk (red.), *Ekonomiczno-organizacyjne problemy zarządzania jednostkami służby zdrowia*, Studia i Materiały Polskiego Stowarzyszenia Zarządzania Wiedzą, nr 25, Wydawnictwo PSZW, Bydgoszcz.
59. [2011] *Empirical analysis of selected attributes of innovation in Karpacz tourist enterprises* (współautor), Management, vol. 15, nr 2, University of Zielona Góra, Zielona Góra.
60. [2012] *Rola internetu w procesie podejmowania decyzji zakupu usług przez turystów*, Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego, nr 664, Ekonomiczne Problemy Turystyki, nr 2 (18), Wydawnictwo Uniwersytetu Szczecińskiego, Szczecin.
61. [2014] *About the Essence of Social Tourism and its Financing In Poland* (współautor), University of Szczecin, Scientific Journal, no. 836, Economic Problems of Tourism, vol. 4 (28), Szczecin.
62. [2015] *ICT a innowacje marketingowe w przedsiębiorstwach turystycznych* (współautor), Logistyka, nr 2, Instytut Logistyki i Magazynowania, Poznań.

63. [2016] *The concept of smart hotels as an innovation on the hospitality industry market – case study of PURO Hotel In Wrocław* (współautor), *Ekonomiczne Problemy Turystyki*, nr 4 (36).

Dorobek w zakresie kształcenia kadr naukowych oraz branżowych

Profesor Andrzej Rapacz przez 40 lat pracy na macierzystej uczelni wypromował ok. 250 magistrów oraz 85 licencjatów oraz 7 doktorów nauk ekonomicznych. Są to:

1. Elżbieta Nawrocka, *Marketingowa strategia kreowania produktu turystycznego regionu sudeckiego*
2. Daria Jaremen, *Determinanty i sposoby kształtowania jakości usługi hotelarskiej w hotelach województwa dolnośląskiego*
3. Renata Przeorek, *Rola i skuteczność promocji biur podróży*
4. Piotr Gryszel, *Regionalne i lokalne systemy informacji w turystyce*
5. Izabela Michalska-Dudek, *Marketing relacji w działalności biur podróży w Polsce*
6. Piotr Zawadzki, *Ekonomiczne uwarunkowania konkurencji na rynku ogólnopolskiej prasy codziennej*
7. Agnieszka Mroczek-Czetwertyńska, *Uwarunkowania i perspektywy rozwoju rynku usług spa & wellness na Dolnym Śląsku*

Można zatem stwierdzić, że większość obecnych pracowników Katedry Marketingu i Zarządzania Gospodarką Turystyczną Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu to wychowankowie prof. Andrzeja Rapacza, którzy konsekwentnie kontynuują nurt badań zapoczątkowany przez Profesora, jednocześnie wzbogacając go o nowe kierunki związane z własnymi zainteresowaniami badawczymi.